

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/224643,Bozena-Witowicz-Zeligowski-nie-tylko-bunt.html>
26.02.2026, 20:51

Bożena Witowicz: Żeligowski – nie tylko „bunt”

Był jedną z ważniejszych postaci w historii polskiej wojskowości i w życiu politycznym II Rzeczypospolitej. Pułkownik piechoty w Armii Imperium Rosyjskiego, generał broni Wojska Polskiego, minister spraw wojskowych, poseł na Sejm RP, a po 1939 r., przewodniczący Komisji Wojskowej Rady Narodowej RP – zmarł 9 lipca 1947 r. na emigracji w Wielkiej Brytanii.

[Niepodległość Polskie wojsko](#)

09.07

Gen. Lucjan Żeligowski przeszedł do historii przede wszystkim jako autor tzw. „buntu Żeligowskiego”, akcji tyleż potępianej za rzekomą samowolę i niesubordynację wojskową, co popieranej za przyłączenie do Polski drogich sercom wielu Polaków terenów Wileńszczyzny. Faktycznie jednak była to akcja uzgodniona z Józefem Piłsudskim i przeprowadzona za jego przyzwoleniem.

Urodził się w 1865 r. w powiecie oszmiańskim (obecnie Białoruś) w guberni wileńskiej. Ukończył szkołę junkierską w Rydze, a następnie służył w 136. Pułku Piechoty w Nowoczerkasku nad Donem. Brał udział w wojnie rosyjsko-japońskiej. Po rewolucji lutowej i abdykacji cara Mikołaja II zaangażował się w organizację polskich oddziałów wojskowych w Rosji, m.in. dowodził 2. batalionem w Brygadzie Strzelców Polskich, następnie służył w I Korpusie Polskim gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego.

W Polsce Marszałka

Służbę wojskową w odrodzonym Wojsku Polskim rozpoczął jako dowódca 10. Dywizji Piechoty. W okresie wojny polsko-bolszewickiej dowodził Grupą Operacyjną tej dywizji, a także 1. Dywizją Litewsko-Białoruską. Po upozorowaniu niesubordynacji wobec Naczelnego Wodza, 9 października 1920 r., na czele „zbuntowanych” oddziałów 1. Dywizji Litewsko-Białoruskiej zajął Wilno i Wileńszczyznę, doprowadzając do utworzenia tzw. Litwy Środkowej. Pod koniec 1921 r. przekazał władzę Tymczasowemu Zarządowi Cywilnemu, który ogłosił wybory do Sejmu Litwy Środkowej i proklamował przyłączenie tych obszarów do Polski.

W latach 1921-1925 Żeligowski stał na czele Inspektoratu Armii, a następnie w okresie od 27 listopada 1925 r. do 5 maja 1926 r. pełnił funkcję ministra spraw wojskowych. Po przewrocie majowym 1926 r. stanął na czele Komisji Likwidacyjnej, której celem było „zlikwidowanie wypadków majowych”. powołanej w celu wyjaśnienia jego okoliczności i przebiegu wypadków.

Z końcem sierpnia 1927 r., na własną prośbę, generał Żeligowski przeszedł w stan spoczynku i zamieszkał w Andrzejewie, majątku który otrzymał po zdobyciu Wilna. W 1935 r. został wybrany posłem do Sejmu IV kadencji z listy Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, przewodniczył Komisji Wojskowej Sejmu, a następnie był posłem do Sejmu V kadencji z listy bezpartyjnej. Po śmierci Marszałka znalazł się w opozycji do Obozu Zjednoczenia Narodowego.

[Czytaj artykuł Bożeny Witowicz Żeligowski – nie tylko „bunt” na portalu przystanekhistoria.pl](#)

Polecamy:

- [Wystawa Lucjan Żeligowski](#)
[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Niepodległość, Polskie wojsko

Artykuł



Narodowe Archiwum Cyfrowe

General dywizji Lucjan Zeligowski. Fotografia portretowa. Fot. NAC